

Прагнучи осмислити перспективи європейської інтеграції України та перепони на цьому шляху, нами у 2004 році було проведено історичне дослідження, результати якого у стислому вигляді викладено у статті «Боротьба за булаву» (2004) [3]. Відзначалася циклічність розвитку України, її маятниковий рух між Заходом і Сходом, небезпека розколу країни та її поділу тощо. На той час в умовах гострої політичної боротьби особливо важливим видавалося питання консолідації суспільства навколо ідеї української державності.

Сьогодні, внаслідок подій останнього десятиріччя, нападу Росії на Україну та активної підтримки нашої держави США, Канадою, Японією, Великобританією та країнами Європейського Союзу, єдність суспільства посилилася. Соціологічні дослідження вказують на зростання прибічників євроінтеграційного та євроатлантичного вибору. Зокрема, про це свідчать результати опитування соціологічної групи «Рейтинг»: «У перші дні війни підтримка членства України в НАТО зросла з 62 % до 76 %, в перший тиждень підтримка зменшилась до 72 %, а станом на кінець березня становить 68 %. Водночас зростає підтримка вступу до ЄС. В перші дні війни відбувся ріст з 68 до 86%, далі ріст продовжився і станом на кінець березня становить 91 % – абсолютний рекорд за всі роки досліджень» [4].

Турбує церковний розкол, хоча видається, що в нашу епоху релігійні цінності залишаються важливим, але не вирішальним цивілізаційним фактором.

Список використаної літератури

1. Цивілізаційний вибір України: парадигма осмислення і стратегія дії : націо-нальна доповідь / ред. кол.: С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Ю. Ж. Шайгородський та ін. ; Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. К. : НАН України, 2016. 284 с
2. Пирожков С., Хамітов Н. Цивілізаційний вибір України в глобалізованому світі. ZN,UA. 12. 08. 2016. URL: <https://cutt.ly/2KZKDO3>
3. Лахижа М. Боротьба за булаву. День. 10.12.2004.
4. «Рейтинг»: підтримка вступу України в НАТО падає, в ЄС – рекордно висока. Європейська правда. 5.04.2022. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/04/5/7137269/>

Надія НОВІЧЕНКО

аспірантка,

НТУ «Дніпровська Політехніка»

ЦИФРОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛЮДИНИ У XXI СТОЛІТТІ: ЄВРОПЕЙСЬКІ ПІДХОДИ

Технологічний прогрес дійшовши цифрового ступеня свого розвитку поставив перед суспільством завдання цифрової трансформації усього укладу соціального та економічного життя. Зокрема це стосується і необхідності для кожної людини оволодіння цифровими навичками та здібностями, тобто того, що можна визначити цифровими компетентностями людини. Такі зміни навичок і здібностей людей відбувались і раніше з появою у повсякденному житті новітніх на той час технологій - парових двигунів, електрики, автомобілів, комп'ютерів тощо. З початком переходу до цифрової ери перед сучасною людиною постають нові вимоги щодо знань та навичок потрібних у новому цифровому середовищі.

Перший підхід до визначення ключових компетентностей людини для навчання протягом життя у 21 столітті був зроблений в ЄС в 2006 році.

Процес активної цифрової трансформації, який активізувався після кризи 2008 року, спонукав переглянути ставлення до компетентностей людини і у 2018 році ЄС схвалив Рамкову програму оновлених ключових компетентностей для навчання протягом життя [1].

Зокрема було визначено, що у новому цифровому світі кожна людина потребує широкого спектра навичок і компетенцій, які вона має постійно розвивати протягом усього

життя. Основні компетентності, які визначені в Рамковій програмі, спрямовані на створення засад для гармонічного розвитку людини і суспільства у світі, що швидко змінюється.

Ключовими компетентностями є ті, які необхідні всім людям для підвищення особистого потенціалу і розвитку, розширення можливостей працевлаштування, соціальної інтеграції та активного громадянства. Такі компетентності розвиваються в процесі навчання протягом усього життя, шляхом формального, неформального та інформального навчання.

До таких компетентностей було віднесено цифрові компетентності. У поясненні робочої групи, яка готувала програму 2018 року, було наведено обґрунтування необхідності внесення змін у попереднє визначення цифрової компетентності. Зокрема було відзначено, що розуміння та актуальність цифрових компетентностей зазнали суттєвого зростання з 2006 року.

Термінологія, яка використовувалась у визначенні компетентності, також потребувала оновлення. Замість «ІST» (технології інформаційного суспільства) та «ICT» (інформаційно-комунікаційні технології), які використовувались у визначенні 2006 року, «цифрові технології» вважаються зараз найбільш відповідним терміном для називання повного набору пристроїв, програмного забезпечення чи інфраструктури. З поширенням, різноманітністю та інтегрованістю використання мобільних пристроїв та програм, видалені посилання на «комп'ютери» та «Інтернет», які класифікуються під широким поняттям «цифрові технології».

В Україні також у 2018 році з'явився перший стратегічний нормативно-правовий документ який визначає напрямки цифрового розвитку країни – Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018 – 2020 роки (далі – Концепція).

Концепція, серед інших завдань цифровізації, передбачає здійснення заходів щодо впровадження відповідних стимулів для цифровізації економіки, суспільної та соціальної сфер, усвідомлення наявних викликів та інструментів розвитку цифрових інфраструктур, набуття громадянами цифрових навичок. Мета впровадження стимулів та мотивацій цифрового розвитку вбачається в тому, щоб заохотити бізнес та громадян споживати та використовувати інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, тобто зробити так, щоб цифрові технології в Україні були доступні, цифрові інфраструктури викликали бажання та мотивацію до них підключатися та ними користуватися, а бажання модернізувати, оптимізувати, масштабувати, прискорити та розвинути власний бізнес та життєдіяльність змогли реалізуватися та стати основою цифрової економіки.

Разом з тим аналіз підходів до цифрових компетентностей людини в ЄС та в Україні показує їх певну відмінність. Позиція ЄС спрямована на те щоб уніфікувати підходи до цифрових компетентностей і взагалі до в проблем цифрової трансформації. Відповідно передбачається, що розробка національних програм робиться з їх урахуванням. Ці підходи мали б бути відображені і в національній програмі цифрового розвитку України. Але можна побачити що спільного дуже мало [2].

У Концепції не відображено ключовий момент необхідності освіти та навчання цифровим компетентностям, тим більше протягом всього життя. У більшій мірі цифрові навички та здібності жителів України розглядаються як додаток до цифрового розвитку економіки у якості споживачів цифрових послуг та сервісів. Між тим європейський підхід спрямован на створення умов для того, щоб громадяни користувались цифровими технологіями для особистого росту, працевлаштування, навчання та участі у житті суспільства.

Значне місце у європейському підході відводиться питання кіберзахисту суспільств і персональному захисту кожної особи [3]. В Концепції про це майже не йдеться.

Отримання інформації у цифровому середовищі теж має значні відмінності від ситуації десятирічної давності. В ЄС наголошується на необхідності для людини мати спеціальні компетентності та навички використовувати, доступатись, фільтрувати, оцінювати, створювати, програмувати та поширювати цифровий контент. Особи повинні вміти керувати та захищати інформацію, вміст, дані та цифрові ідентичності, а також визнавати та ефективно працювати з програмами, пристроями, штучним інтелектом та роботами [4].

Звісно, перенесення європейських стандартів на національний ґрунт, буде опосередковане місцевими особливостями, але активне впровадження цифрової освіти у закладах вищої освіти в Україні безсумнівно буде вагомим ресурсом сприяння цифровій трансформації України і розвитку цифрових компетентностей її громадян.

Список використаної літератури

1. ANNEX to the Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for Lifelong Learning (2018). URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/annex-recommendation-key-competences-lifelong-learning.pdf>.
2. Digital Agenda for Europe (2010) // Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 19.5.2010, COM(2010)245 final. URL: [http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R\(01\)&from](http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010DC0245R(01)&from)
3. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
4. Квітка, С., Новіченко, Н., Гусаревич, Н., Піскоха, Н., Бардах, О., & Демошенко, Г. Перспективні напрямки цифрової трансформації публічного управління. *Аспекти публічного управління*. 2020, Т. 8, № 4, С. 129–146. <https://doi.org/10.15421/152087>

Геннадій ПЕРВИЙ

*к.і.н., доц., зав. кафедри історії
та політичної теорії,
НТУ «Дніпровська Політехніка»*

ГУМАНІТАРНА ОСВІТА В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Сучасна Україна зараз переживає найтяжчі часи своєї державної незалежності. Відкрита широкомасштабна військова агресія ставить під питання існування української нації та її державності. Збройне протистояння з державою, яка мала більші початкові воєнні, територіальні, демографічні та економічні можливості вимагає від українського суспільства граничного напруження своїх сил. На порядку денному постало завдання мобілізації всіх своїх ресурсів задля перемоги, згуртування нації для гідної відсічі ворогу.

Гуманітарії системи вищої освіти вже зробили чимало для власного народу. Частина викладачів влилася в ряди збройних сил України і зі зброєю в руках боронить нашу державу, більшість викладачів залишилися на своєму місці, надає активну волонтерську допомогу, фінансово підтримує військові формування України. Однак, у частини гуманітаріїв формується комплекс вини, що вони недостатньо зусиль докладають задля перемоги своєї Батьківщини. Тим не менше, навіть на своєму робочому місці, в своїх кабінетах і навчальних аудиторіях, викладачі і науковці сфері гуманітарних наук можуть зробити чимало для успіху нашої спільної справи.

Військові, здійснюючи планування воєнної справи оперують такими термінами: тактичне, операційне і стратегічне планування, тобто короткострокові, середньострокові і довгострокові дії. Оперуючи такою термінологією, гуманітарна освіта вищої школи також має свої рівні планування та реалізації своїх дій в умовах воєнного стану та нових перспектив євроінтеграції.

Тактичний рівень планування організації впливу гуманітарної науки на суспільство пов'язаний з нагальними потребами суспільства. Серед них можна виділити наступні блоки:

1. Протистояння політичному маніпулюванню з боку агресора. В умовах інформаційної війни протистояння маніпулятивним диверсіям має здійснюватися як широкомасштабна акція. Самі науковці і викладачі повинні навчитися розпізнавати маніпулятивні впливи ворога, правильно оцінити форми і методи пропаганди противника, побудувати ефективну систему захисту маніпулятивним впливам і організувати широкомасштабну систему підготовки